

BESLUT om ett strategiskt innovationsprogram för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) 2021-2027 och FÖRORDNING om Europeiska institutet för innovation och teknik (omarbetning)

Utbildningsdepartementet

2019-08-29

Dokumentbeteckning

KOM (2019) 330

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett strategiskt innovationsprogram för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) 2021-2027: en ökad innovationsförmåga för Europa

KOM (2019) 331

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska institutet för innovation och teknik (omarbetning)

Sammanfattning

Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) inrättades 2008 genom förordning (EG) nr 294/2008 med syfte att bemöta stora samhällsutmaningar och förbättra EU:s innovationsförmåga och innovationsresultat genom integrering av kunskapstriangelns tre sidor, utbildning, forskning och innovation. EIT uppnår dessa mål främst genom sina kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupperna, på engelska förkortat till KIC). EIT är en integrerad del av kommissionens förslag om inrättande av Horisont Europa. Under perioden 2021–2027 kommer Horisont Europa att vara det unionsprogram som finansierar EIT.

Regeringen ställer sig positiv till EIT:s verksamhetsmodell som integrerar kunskapstriangeln på ett konkret sätt och explicit länkar utbildning och forskning till nya marknadsmöjligheter och uppstart av nya företag.

1.1 Ärendets bakgrund

Det europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) bildades 2008 och är ett självständigt EU-organ. Dess främsta uppgift är att främja EU-ländernas innovations- och konkurrenskraft genom att samla universitet och högskolor, forskningscentrum och företag kring viktiga samhällsutmaningar.

För att nå sina mål har institutet startat så kallade kunskaps- och innovationsgrupper (KI-grupper) en form av offentlig-privata partnerskap som verkar över gränserna.

EIT har sitt huvudkontor i Budapest och det finns för närvarande åtta KI-grupper som är verksamma inom följande områden: klimatförändring, digital omvandling, energi, livsmedel, hälsa, råvaror, rörlighet i städer och tillverkning med högre förädlingsvärde. Varje KI-grupp är organiserad kring mellan fem och tio samlokaliseringssentrum, som ska fungera som geografiska knutpunkter för den praktiska integreringen av kunskapstriangeln.

EIT är en integrerad del i kommissionens förslag om Horisont Europa. I det fastställs EIT:s budget för kommande period samt dess ändamål, mervärde, insatsområden och övergripande verksamhet. Förslaget om Horisont Europa utgör emellertid inte i sig den rättsliga grunden för fortsättningen av EIT:s verksamhet efter 2021. Den rättsliga grunden för EIT är den nu föreslagna omarbetade EIT-förordningen KOM (2019) 331 som innehåller föreskrifter om institutets uppdrag, dess viktigaste uppgifter och ramen för dess funktionssätt.

Den 11 juli 2019 presenterade kommissionen sitt förslag till omarbetning av förordning om EIT samt förslag till beslut om nytt strategiskt innovationsprogram för EIT.

1.2 Förslagets innehåll

I kommissionens förslag rörande EIT:s strategiska innovationsprogram (KOM (2019) 330) samt en omarbetning av förordning (nr 294/2008) om EIT (KOM (2019) 331) föreslås inriktningen av verksamheten vid EIT, dess långsiktiga prioriteringar och finansieringsbehov under perioden 2021–2027.

1.2.1 Förordning om Europeiska institutet för innovation och teknik

Förslaget till ändringar i EIT-förordningen innebär att den inte kopplas till ett specifikt ramprogram för forskning och innovation och därmed inte behöver förhandlas om inför varje ny programperiod. Eftersom ett antal bestämmelser i EIT-förordningen hänvisar direkt till Horisont 2020 (2014–2020) behöver

vissa artiklar ändras så att de överensstämmer med Horisont Europa (2021-2027). Eftersom genomgripande ändringar gjordes i EIT-förordningen 2013 och då det aktuella förslaget innehåller ytterligare väsentliga ändringar, föreslår kommissionen att EIT-förordningen ändras genom en omarbetning.

Den omarbetade förordningen föreslås bli tidsneutral och därmed koncentrera sig på huvudprinciperna för EIT:s och KI-gruppernas funktionssätt. Detta ska underlätta tillämpningen av bestämmelser och göra lagstiftningsprocessen enklare inför framtida programperioder.

Kommissionen föreslår bland annat att stärka rollen för EIT:s verkställande utskott, att direktörens ansvar gentemot styrelsen förstärks och att internrevisionens oberoende stärks. En ny uppgift införs för EIT, som består i att utforma och samordna KI-gruppernas stödåtgärder för att utveckla entreprenörs- och innovationsförmågan vid högre utbildningsanstalter samt att integrera dem i innovationsekosystemen.

Vidare föreslås att tydliggöra varaktigheten, förlängningsmöjligheter och avveckling av KI-grupperna. Förslaget införs även möjligheten till nya samarbetsavtal för att säkra relationen mellan EIT och KI-grupperna efter slutdatumet för finansieringen. Vidare ändras finansieringsmodellen för EIT så att den stämmer överens med reglerna i Horisont Europa.

1.2.2 Strategiskt innovationsprogram för EIT 2021-2027

Det strategiska innovationsprogrammet, KOM (2019) 330, fastställer EIT:s prioriterade områden, långsiktiga strategi och finansiella behov. Det strategiska innovationsprogrammet säkerställer en anpassning till målen för Horisont Europa och beskriver synergier med andra relevanta unionsprogram.

Förslaget för strategiska innovationsprogrammet presenterar ett antal förbättringar av EIT:s befintliga funktionsmodell. Det gäller bland annat anpassning av regler för styrning, en förbättring av den befintliga finansieringsmodellen, och införandet av möjligheten för EIT att ingå samarbetsavtal med KI-grupperna.

Kommissionen föreslår även att ett samarbete inleds mellan EIT och Europeiska innovationsrådet (EIC), som föreslås i Horisont Europa, för att undvika dubbelarbete och för att säkerställa synergier mellan dessa satsningar. Synergier kommer även att eftersträvas med andra av unionens initiativ, exempelvis Erasmus, programmet för ett digitalt Europa, de europeiska struktur- och investeringsfonderna, InvestEU-programmet och Kreativa Europa. Synergier mellan EIT:s och KI-gruppernas verksamheter och nationella program och initiativ föreslås uppnås genom en tydligare roll för medlemsstaternas grupp av företrädare.

Strategiska innovationsprogrammet ger en översikt över de ekonomiska och mänskliga resurser som är nödvändiga för genomförandet av EIT:s mål. Tydliga bestämmelser för övervakning och utvärdering av aktiviteterna

definieras. Förslaget framhäver särskilt kommunikation, identifiering och spridning av god praxis samt internationellt samarbete som viktiga aktiviteter för EIT:s kommande verksamhetsperiod. Ett annat viktigt verksamhetsområde för EIT föreslås bli att utöka och förstärka den regionala spridningen av kunskap och innovation genom regionala nätverk.

I det strategiska innovationsprogrammet anges de kulturella och kreativa näringarna som ett prioriterat område för en ny KI-grupp som ska inrättas 2021. En ytterligare ny KI-grupp planeras till 2024 men området definieras inte nu utan ska tas fram i en senare process.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inga effekter på svenska regler är aktuella.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen föreslår en finansieringsram för EIT 2021–2027 på 3 miljarder euro (löpande priser). Budgeten för EIT ingår i den överbegränsade budgeten för ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont Europa (97,6 miljarder euro).

Kommissionen har inte presenterat någon jämförelseanalys av förslagen.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att modellen från det europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) med integration av kunskapstriangeln (som omfattar forskning, utbildning och innovation), med inriktning på samhällsutmaningar och syftande till global konkurrenskraft, på ett konkret sätt kan ge ett europeiskt mervärde. Regeringen betonar vikten av att EIT skapar synergier med andra program och initiativ på EU och nationell nivå, särskilt med Europeiska innovationsrådet, samt tydligare roll för medlemsstaternas grupp av företrädare. Regeringen anser det även vara av vikt med en internationell öppenhet, att excellens främjas i kunskapstriangelns alla delar samt att näringslivet aktivt deltar. Det är positivt att stärka den regionala förankringen av KI-gruppernas verksamhet. Regeringen anser att Sverige kan ställa sig bakom förslaget på kulturella och kreativa näringar som ett område för en ny KI-grupp. Regeringen anser att de kulturella och kreativa näringarna har potential att främja europeisk konkurrenskraft och stärka andra insatser inom områden såsom kulturarv, demokrati, social inkludering och social innovation.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Andra medlemsstaters ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Både förslaget till förordning om det europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) och beslutet om strategiskt innovationsprogram grundar sig på artikel 173 i fördraget om EU:s funktionssätt. Beslut tas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Regeringen delar kommissionens bedömning att förslaget inte går längre än vad som krävs för att uppnå unionens mål och ger ett tydligt EU-mervärde när det gäller stordriftsfördelar, tillämpningsområde och investeringstakt inom forsknings- och innovationsområdena jämfört med nationella och regionala initiativ och lösningar. Även bedömningen att EIT kan leda till åtgärder, innovation och internationalisering av högre kvalitet bland KI-gruppernas deltagare och skapar gränsöverskridande och sektorsövergripande samarbetsnätverk inom stora geografiska områden.

Regeringen delar därför kommissionens bedömning att förslagen om EIT är i linje med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det finska ordförandeskapet avser att fatta beslut om en partiell allmän inriktning på förordningen och det strategiska innovationsprogrammet vid konkurrenskraftsrådets möte den 29 november.

Förhandlingsarbetet i rådet kommer att inledas i september 2019.

Europeiska innovationsrådet (EIC): Är ett delprogram i Horisont Europa som syftar till att identifiera, utveckla och sprida banbrytande innovationer och stödja en snabb tillväxt av innovativa företag som skapar marknadsfrämjande innovationer på europeisk och internationell nivå.

Kunskaps- och innovationsgrupp (KI-grupp): ett autonomt storskaligt europeiskt partnerskap mellan högre utbildningsanstalter, forskningsorganisationer, företag och andra intressenter i innovationsprocessen i form av ett strategiskt nät, som bygger på gemensam innovationsplanering på medellång till lång sikt.

Regionalt innovationssystem: ett utåtriktat system som syftar till att skapa partnerskap mellan högre utbildningsanstalter, forskningsorganisationer, näringsliv och andra intressenter för att främja innovation i hela unionen.

Medlemsstaternas grupp av företrädare: En grupp bestående av medlemsstaternas företrädare som ämnar att säkerställa lämplig kommunikation och ett lämpligt informationsflöde mellan EIT och medlemsstater.